

Η Μάχη της Μόσχας (1941)

«Υποτιμήσαμε τὸν ἀντίπαλο, τὴν τεράστια ἔκτασιν τῆς χώρας του καὶ τὸ εὐμετάβλητο τοῦ κλίματός της, τώρα ὅλα αὐτὰ μαζί μᾶς ἐκδικοῦνται». Στρατηγὸς Χάιντς Γκουντέριαν (5 Δεκ. 1941).

Τὴν 19^η Δεκεμβρίου 1941, ὁ Χίτλερ ἐπαυσε τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ, Στρατάρχη Βάλτερ Μπράουχιτς, ἀναλαμβάνοντας ὁ ἴδιος τὴν θέση του. Τὴν

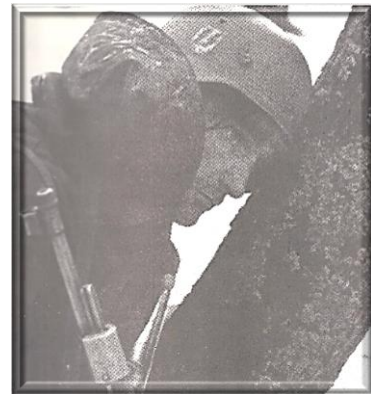
Χάρτης τῆς μάχης τῆς Μόσχας.

προηγούμενη εἶχε ἀντικαταστήσει τὸν διοικητὴ τῆς Κεντρικῆς Ομάδας Στρατιῶν, στο ρωσικὸ μέτωπο, Στρατάρχη Φέντορ φον Μποκ. Ἡ αἰτία τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν δύο κορυφαίων αξιωματικῶν οφείλονταν στὴν ἀποτυχία καταλήψεως τῆς Μόσχας, στὰ πλαίσια τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ τὴν κωδικὴ ὀνομασία «Τυφώνας». Ἡ ἐπιχείρηση ποὺ διήρκησε ἀπὸ τὴν 2^α Οκτ. 1941 ἕως τὴν 7^η Ἰαν 1942, σηματοδότησε τὴν πρώτη ἥττα τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ στὴν ἐκστρατεία κυριεύσεως τῆς ΕΣΣΔ καὶ

συμμετείχαν 2 εκατ. Γερμανοὶ καὶ 1,5 εκατ. Ρώσοι στρατιῶτες.¹ Οἱ ἀπώλειες τῶν ἐπιτιθέμενων ἀνῆλθαν στὶς 400.000 νεκροὺς καὶ τραυματίες, ἐνῶ τῶν ἀμυνομένων στὶς 700.000.

Ο Στρατηγὸς Χειμῶνας

Ἡ 2^α Τεθωρακισμένη Στρατιά ὑπὸ τὴν διοίκηση τοῦ στρατηγοῦ Χάιντς Γκουντέριαν, ἰδρυτοῦ τῶν γερμανικῶν τεθωρακισμένων καὶ πρωταγωνιστοῦ τῶν ἐκστρατειῶν κατὰ τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Γαλλίας, ἀποτελοῦσε τὴν ἀιχμὴ τοῦ δόρατος τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως. Μία γερμανικὴ ομάδα ἀναγνωρίσεως πλησίασε στὰ 15 χλμ. ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς πόλεως. Οἱ ἄνδρες εἶχαν φτάσει ὡστόσο στὰ ὅρια τῆς ἀντοχῆς τους καὶ βρέθηκαν ἀντιμέτωποι μετὰ ξεκούραστες καὶ κατάλληλα ἐξοπλισμένες μεραρχίες ποὺ μεταφέρθηκαν ἀπὸ τὴν Σιβηρία. Τὴν 14^η Δεκ. Ὁ Γκουντέριαν ἀνέφερε στὸν Μπράουχιτς ἀδυναμία συνέχσεως τῆς ἐπιθέσεως λόγω λυσσαλέας ἀντιστάσεως τῶν ἀμυνομένων καὶ τῶν πολιτικῶν θερμοκρασιῶν (ἕως 45° ὑπὸ τὸ μηδέν), οἱ ὁποῖες προκάλεσαν: μεγάλες ἀπώλειες «μη μάχης» στὸ προσωπικὸ, καθυστερήσεις στὸν ἀνεφοδιασμὸ καὶ ἀκινητοποίηση τῶν οχημάτων καὶ τῶν ἀρμάτων. Τὰ τεθωρακισμένα τοῦ Γκουντέριαν ἀπὸ τὴν 22^α Ἰουνίου ποὺ διέσχισε τὰ σύνορα τῆς ΕΣΣΔ, προῆλθαν μετὰ ρυθμοὺς ποὺ ἔφτασαν ἕως καὶ τὰ 90 χιλιόμετρα σὲ μίαν ἡμέρα. Προσωπικὸ καὶ μηχανήματα ἐξαντλήθηκαν πολεμώντας ἕναν ἀποφασισμένο ἀντίπαλο σὲ μίαν ἀχανῆ χωρὰ, ἀντιπαλεύοντας τὸ καλοκαίρι μετὰ τὴν σκόνη, τὸ

Στὰ ὅρια τῆς ἀντοχῆς του.

¹ Οἱ γερμανικὲς δυνάμεις ὑποστηρίζονταν ἀπὸ: 1.000 ἄρματα μάχης, 14.000 πυροβόλα καὶ 600 ἀεροσκάφη, ἐνῶ οἱ σοβιετικὲς ἀπὸ: 3.232 ἄρματα μάχης, 7.000 πυροβόλα καὶ 1376 ἀεροσκάφη.

φθινόπωρο με την λάσπη και τον χειμώνα με τα χιόνια. Έναν μέρος των στρατιωτών δεν είχαν προμηθευτεί χειμερινό ιματισμό,² ενώ τα λιπαντικά και τα καύσιμα των οχημάτων και των μηχανημάτων είχαν παγώσει.

Εκατόμβες Χωρίς Τέλος

Έως το τέλος του 1941, οι απώλειες των Γερμανών στο ανατολικό μέτωπο ανήλθαν σε 750.000 άνδρες επί συνόλου 3,5 εκατ. Οι ρωσικές απώλειες ήταν τριπλάσιες, ενώ οι Ρώσοι είχαν καλέσει υπό τα όπλα περισσότερους από 5 εκατ. άνδρες. Από την 13^η Απρ. 1941 η ΕΣΣΔ και η Ιαπωνία είχαν υπογράψει 5ετές σύμφωνο μη

Μοσχοβίτισες σκάβουν αντιαρματική τάφρο.

επιθέσεως. Την 9^η Δεκ. 1941 ο Χίτλερ κήρυξε τον πόλεμο στις ΗΠΑ, μετά την επίθεση των Ιαπώνων στο Περγλ Χάρμπορ, χωρίς όμως η Ιαπωνία να κηρύξει τον πόλεμο κατά τις ΕΣΣΔ, λόγω της υπογραφείσης συμφωνίας. Ο Στάλιν συνειδητοποίησε ότι μετά τις συνεχείς νίκες των Γερμανών, η Μόσχα έπρεπε να κρατηθεί πάση θυσία. Επιστρατεύθηκαν οι πάντες και όλος ο πληθυσμός συνέδραμε στην πολεμική προσπάθεια. Οι ρωσικές μεραρχίες παρήλαυναν από την «Κόκκινη Πλατεία» κατευθείαν στο μέτωπο. Ο Στάλιν ω-

στόσο είχε δύο λόγους να αισθάνεται αισιόδοξος για την έκβαση του πόλεμου. Μπορούσε να αναπληρώσει τις απώλειες του προσωπικού με την χρησιμοποιήσει των 40 μεραρχιών που στάθμευαν στην Σιβηρία, ενώ μετά την ψήφιση του νόμου «Περί Εκμισθώσεως και Δανεισμού» από το αμερικανικό κογκρέσο είχε εξασφαλίσει την προμήθεια σε παντοειδές πολεμικό υλικό και πρώτες ύλες.

Στην Φωλιά του Λύκου

Ο Γκουντέριαν έχοντας συνειδητοποιήσει το ανέφικτο συνεχίσεως της επιθέσεως, έπεισε την στρατιωτική ιεραρχία, όχι όμως και τον Χίτλερ ο οποίος επιθυμούσε διακαώς την κατάληψη της Μόσχας, να υποχωρήσει σε ασφαλέστερη αμυντική τοποθεσία. Την 20^η Δεκ. μετέβη στο αρχηγείο του Χίτλερ στην ανατολική Πρωσία, προκειμένου να του περιγράψει την επικρατούσα στο μέτωπο κατάσταση, η οποία μπορούσε να εξελιχθεί σε πανωλεθρία για τον γερμανικό στρατό. Ο Γκουντέριαν όταν χαιρέτησε τον Χίτλερ, αντελήφθη από το βλέμμα του, ότι τον είχαν προδιαθέσει εναντίον του. Είχαν ξανασυναντηθεί ξανά την 24^η Αυγ. 1941, όταν δεν κατόρθωσε να τον πείσει ότι έπρεπε πρώτα να καταλάβουν την Μόσχα και μετά την Ουκρανία. Αυτό που φάνταζε στρατιωτικός περίπατος τότε, είχε εξελιχθεί πλέον σε Γολγοθά. Η αντιμετώπιση των στρατιωτικών επιχειρημάτων του Γκουντέριαν μεταφέρθηκε στο πεδίο της διαχρονικής αντιπαράθεσης μεταξύ των πολιτικών και των

Ακίνητοποιημένο όχημα στο χιόνι.

² Το γερμανικό επιτελείο έδωσε προτεραιότητα στην αποστολή των καυσίμων και των πυρομαχικών και όχι του χειμερινού εξοπλισμού.

στρατιωτικών, σχετικά με το ποιος επωμίζεται την ευθύνη διεξαγωγής του πολέμου. Ο Χίτλερ επικαλούμενος τον Μέγα Φρειδερίκο, αισθάνονταν ότι οι Γερμανοί στρατιώ-

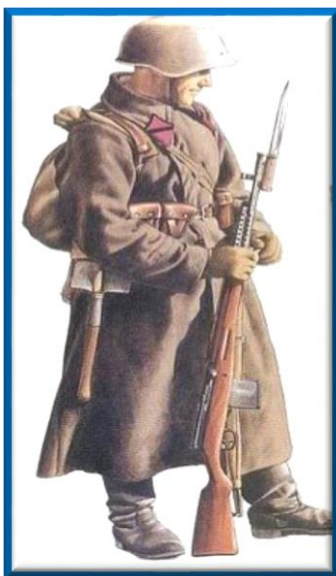
Ο Στρατηγός Χάιντς Γκουντέριαν

τες έπρεπε να αποδέχονται με ευχαρίστηση να θυσιάζουν την ζωή τους χάριν του Φύρερ. Ο Γκουντέριαν απάντησε ότι, η προσφορά της ζωής τους πρέπει να έχει νόημα και να γίνεται προς όφελος της πατρίδος. Από την στιγμή που η πολιτική μεταπίπτει σε στρατιωτική ενέργεια, ο χρόνος, οι αποστάσεις, οι καιρικές συνθήκες και το μέγεθος των δυνάμεων δεν επηρεάζονται από την προαίρεση κανενός. Οι Γερμανοί επιτελείς μετέτρεψαν τις επιθυμίες του Χίτλερ σε διαταγές επιχειρήσεων, αδιαφορώντας αν δύναται να εκτελεσθούν, προκαλώντας την καταστροφή της χώρας τους. Την 26^η Δεκ. ο Χίτλερ τον απήλλαξε από τα καθήκοντά του, μαζί με άλλους 30 στρατηγούς, οι οποίοι επέλεξαν να προστατέψουν τους άνδρες τους από μάταιες θυσίες.

Παπάγου 6 Δεκ. 2017
Αντγος ε.α. Ιωάννης Κρασσάς

Βιβλιογραφία

- α. Χάιντς Γκουντέριαν, **Οι Αναμνήσεις ενός Στρατιώτου**, Εκδόσεις Α. Καραβία, Α. Δημητριάδη, Αθήνα 1971.
- β. TIME LIFE BOOKS WWII, **Russia Besieged** (Η Ρωσία υπό Πολιορκία), 1977 Alexandria, Virginia USA.

Σοβιετικός στρατιώτης.

Γερμανός στρατιώτης.

Σοβιετικός στρατιώτης.